

IVANKA

Anna van den Breemer

IVANKA

De echte first lady

2018 Prometheus Amsterdam

© 2018 Anna van den Breemer
Omslagontwerp Bart van den Tooren
Foto omslag Mike Coppola/Getty Images
Foto auteur Sacha de Boer
Lithografie afbeeldingen BFC Graphics, Bert van der Horst, Amersfoort
Zetwerk Mat-Zet bv, Soest
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 3490 7

Woord vooraf

Op een zomeravond in 2004 drukt Ivanka mij met de neus op de feiten: ik ben een wannabe-New Yorker die zich naast haar direct weer dat onwetende poldermeisje uit Zeist voelt. Hoewel ik haar naam dan nog niet ken, weet ik dat ze iemand is, vanwege het gemak waarmee ze mensen die op haar afkomen begroet met een kus in de lucht. 'Ivanka Trump, steenrijke socialite,' fluistert mijn Amerikaanse collega van het tijdschrift waar ik op dat moment als negentienjarige stage loop, de reden dat ik op dit hippe feestje sta.

Ze lacht op aanwijzen van de fotograaf, maar direct daarna verandert er iets in haar gezicht. Ze neemt de ruimte in zich op met een waakzaamheid zoals je die verwacht bij mensen die van ver komen. Maar de oudste dochter van Donald Trump groeide op in een penthouse in de nok van een glanzende wolkenkrabber met haar achternaam op de gevel.

Ook na dit feestje blijf ik haar volgen. Ze wordt mijn guilty pleasure op social media. Ze fascineert me, om dezelfde reden waarom ik geboeid naar de populaire tv-serie *Gossip Girl* kijk: gluren bij de rijken der aarde.

In de jaren daarna treedt Ivanka toe tot het familiebedrijf en wordt ze jurylid in haar vaders tv-show *The Apprentice*. Haar Instagram-foto's worden serieuzer, en haar bestaan lijkt te

draaien om brainstorms en baby's. Ik hou er rekening mee dat de zoekresultaten op de Amerikaanse roddelsite People.com langzaam zullen opdrogen. Maar de vreemde wending die haar leven neemt had ik niet kunnen voorspellen: opeens duikt ze op in de serieuze pers, als onmisbare sidekick van haar vader tijdens zijn verkiezingscampagne. Na diens onverwachte verkiezingszege neemt ze afscheid van haar luxeleventje en vastgoedcarrière in Manhattan om zich in Washington te storten op haar nieuwe rol: *first daughter* én adviseur van de president.

Haar persoonlijkheid blijft niet alleen voor mij een raadsel. Wat drijft haar? Macht? Roem? De wil om een verschil te maken op het gebied van vrouwenemancipatie, haar stokpaardje? Of wil ze haar vader helpen de Trump-dynastie voort te zetten? De meningen zijn sterk verdeeld. Volgens sommigen is Ivanka de beschaafde dochter die haar onberekenbare vader in toom houdt, iemand die wél gelooft in de negatieve gevolgen van klimaatverandering en die vrouwen aanmoedigt waar haar vader hen 'vette varkens' noemt. Anderen zien in haar het Trump-opportunisme terug, alleen in een charmantere verpakking.

De volgende keer dat we elkaar treffen, ruim een decennium later, is de socialite van weleer veranderd in een keurige first daughter, gekleed in een blauwe jurk met bloemetjespatroon. Tijdens een panelgesprek op de w20-vrouwentop in Berlijn zal ze het podium delen met niemand minder dan bondskanselier Angela Merkel, koningin Máxima en IMF-topvrouw Christine Lagarde. Haar overzeese debuut in functie moet uitsluitel geven in het mysterie dat Ivanka heet, en ik doe verslag voor de krant.

Zoals ze toen in New York zelfverzekerd op dat feestje stond, zo beweegt ze nu ontspannen tussen de politieke zwaargewichten, alsof ze nooit anders heeft gedaan. Mijn fascinatie groeit: wie is deze vrouw? Schaamt ze zich voor haar vaders

omstreden standpunten of is ze juist trots op wat hij heeft bereikt? En vindt ze de wending die haar leven neemt door zijn beslissing echt zo vanzelfsprekend of heeft ze, net als haar vader, de branie en het zakelijk instinct om – in welke omgeving dan ook – te doen alsof?

1

Vechtscheiding in de tabloids

Natuurlijk hebben de meisjes van de deftige privéschool Chapin aan de Upper East Side in New York City de krantenkoppen ook gezien. Hoe zouden ze die gemist kunnen hebben? Vanuit elke kiosk in de stad schreeuwt het nieuws je tegemoet en er is waarschijnlijk geen ontbijttafel in het land waar niet wordt geroddeld over dé vechtscheiding van het jaar – misschien wel van het decennium.

De achtjarige Ivanka Trump voelt de blikken en hoort het gefluister als ze in haar groene uniform arriveert bij het bakstenen schoolgebouw aan 100 East End Avenue. De particuliere Chapin-School is een plek voor dochters uit welgestelde families. Presidentsvrouw Jackie Kennedy, ontwerpster Vera Wang en koningin Noor van Jordanië behoren tot de alumni.

Het motto van de in 1901 opgerichte school luidt 'Fortiter et Recte' ('Moedig en Rechtschapen') en oprichtster Maria Bowen Chapin was van mening dat meisjes, net als jongens, gebaat zijn bij een klassieke opleiding. Vertaald naar de moderne tijd betekent dit dat Ivanka en haar klasgenoten leren dat kennis van geschiedenis en kunst niet alleen dient als gereedschap om goede sier te maken op de cocktailparty van je toekomstige echtgenoot, maar ook om zelf carrière te maken. Daar betaal je als ouders wel ruim 36.000 euro inschrijfgeld per jaar voor.

Maar ook op chique scholen wordt geroddeld. De meisjes uit families met namen als Vanderbilt en Rockefeller brengen zelfs uitgescheurde artikelen mee in hun rugzak waarin tot in detail staat beschreven hoe Ivanka's ouders, Donald en Ivana, elkaar zwartmaken.

Het is zo'n tabloidpagina waardoor Ivanka zich in de winter van 1990 realiseert dat het menens is. Haar ouders gaan echt uit elkaar. Onderweg naar school ziet ze de voorpagina van de *New York Daily News* met daarop een opgeblazen foto van haar ouders in betere tijden met een grote scheur in het midden: 'Scheiding', staat er. Donald en Ivana hebben de kinderen dan al ingelicht, maar Ivanka gelooft het niet. Ze luistert beleefd naar hun ingestudeerde praatje, maar denkt ondertussen dat het wel goed komt. Er is immers nooit ruzie thuis. Ouders die elkaar niet meer lief vinden, schreeuwen of doen juist alsof de ander niet bestaat, ze kent de verhalen van haar vriendinnen. Dit is gewoon een kleine tegenslag en haar ouders komen er wel uit.¹ Ivanka is een verstandig maar koppig meisje. Ze ziet er snoezig uit, in de Bonpoint-jurkjes die haar moeder bij de chique Franse winkel aan Madison Avenue koopt, en met linten in het haar, maar ze is een echte tomboy die niet begrijpt wat er leuk is aan barbies.

De krant drukt haar met de neus op de feiten. 'Ik wilde wegrennen en me ergens verstoppen,' schrijft Ivanka in haar memoires annex zelfhulpboek *The Trump Card* in 2009. 'Maar ik was met mijn vrienden en ik wilde niet nog meer voor schut staan.'²

Haar leven zoals ze het kent, komt tot een abrupt einde. Tot dan toe hebben Ivanka en haar broers Donald jr. en Eric een beschermd bestaan geleid, in een veilige cocon bestaande uit school, speelafspraken en luxe vakanties. Als Ivana en Donald hun feestjes aflopen, zitten de kinderen veilig thuis met de nanny. Social media waarin kinderen van bekende mensen als

trofee worden ingezet, bestaan nog niet. Maar de scheiding, die via de bladen wordt uitgevochten, maakt dat Donny, Ivanka en Eric opeens óók deel uitmaken van het paparazziverhaal. Het gezinsleven ligt onder een vergrootglas, voor de hele wereld te volgen.

Als op vrijdagmiddag 16 februari de schoolbel gaat, loopt Ivanka naar buiten, richting de auto met chauffeur die klaarstaat om haar naar huis te brengen, naar de imposante, achtevenveertig verdiepingen hoge Trump Tower met gouden naamplaat op de gevel. De tijd dat ze lopend naar huis kon, is voorbij. Op dit uur staat de anders tamelijk rustige straat vol met taxi's om kinderen op te halen, aangevuld met ongeduldige ouders en een enkele limousine. De fotografen en verslaggevers die hebben staan wachten, komen als een zwerm op haar af.

'Klopt het,' vraagt een van hen, 'dat je vader goed is in bed?' Hij doelt op het artikel dat die dag de voorpagina van de *New York Post* siert.³ 'De beste seks van mijn leven,' staat er met chocoladeletters, een quote die afkomstig zou zijn van Donald Trumps maitresse Marla Maples. Op de voorpagina prijkt een breed grijnzende Trump, het bijschrift vertelt: 'We wisten altijd al dat Donald een ware tigger was in de directiekamer, maar nu weten we dat hij ook in de slaapkamer flink tekeer kan gaan.'

De schooldirectrice heeft de andere kinderen opgedragen Ivanka zo goed mogelijk te beschermen tegen brutale journalisten, maar nu is ze alleen.⁴ Meer vragen worden op haar afgevuurd. Vindt ze Marla aardig? Bij wie wil ze wonen na de scheiding, bij papa of mama? En heeft haar moeder ook een ander?⁵ Ivanka trekt het autoportier snel achter zich dicht. 'In retrospectief denk ik wel eens: hoe is het mogelijk dat we in de jaren erna geen intense therapie nodig hebben gehad?' zegt ze later in een interview, doelend op zichzelf en haar twee broers.⁶

De aandacht van de sensatiepers is gigantisch en de scheidingsperikelen van de Trumps overschaduwden met gemak ander nieuws, zoals de vrijlating van Nelson Mandela.⁷ ‘Wow! Do they sell papers,’ zegt Cindy Adams, de beroemde roddelcolumnist voor de *New York Post*.⁸ Er breekt een heuse tabloidoorlog uit waarin gevochten wordt om de sappigste uitspraken. Elk flintertje nieuws wordt tot smeulende properties opgeblazen. Want ja, wie zichzelf in goede tijden in de kijker speelt, zoals Donald en Ivana Trump, kan in mindere tijden ook de verblindende spotlights verwachten. ‘Onthoud wel, dit was een koppel dat leefde in print, dat zichzelf heeft gecreëerd door middel van publiciteit,’ aldus roddelcolumnist Liz Smith van de *New York Daily News*.⁹

Het is al eerder raak geweest, even daarvoor, tijdens de kerstdagen van 1989. De Amerikaanse roddelbladen doen uitgebreid verslag van een incident op de piste in Aspen, het luxe skioord voor de *rich and famous*, waar Donald en Ivana op vakantie zijn met hun drie kinderen. Ivana hoort hoe Donald met iemand belt in het hotel en in dat gesprek klinkt de naam Marla. Als ze vraagt wie dat is, antwoordt Donald dat Marla een meisje is dat al twee jaar achter hem aan zit.

In restaurant Bonnie’s op de Ajax Mountain komt het tot een confrontatie tussen Ivana en Marla, die daar ook aanwezig is met vriendinnen. ‘Ik ben Marla,’ zegt ze, ‘en ik hou van jouw man. Hoe zit dat met jou?’ Ivanka en haar broertjes zijn getuigen van deze confrontatie en de woedende reactie van hun moeder. ‘Donder op. Ik hou erg veel van mijn man.’¹⁰ Het is de eerste keer dat Ivanka doorkrijgt dat het niet lekker loopt tussen haar ouders.

Om Ivanka en haar broers te beschermen tegen de hysterische roddelpers besluit hun moeder om Manhattan te ontvluchten. In februari en maart verblijven ze, afgesloten van de buitenwereld, op het familielandgoed Mar-a-Lago in Palm

Beach. Elke morgen krijgt Ivanka haar schoolwerk doorge-
stuurd via de faxmachine.¹¹

Zoals de meeste kinderen dromen van beroemd zijn, of van een eigen paard, zo fantaseert Ivanka over een normale jeugd. ‘Als kind wilde ik altijd zoals de andere kinderen zijn, over wier ouders niet geschreven werd in de tabloids. Maar normaal zijn was niet altijd aan de orde. Niet in ons gezin.’¹²

Donald Trump doet niet aan damagecontrol, blijkt uit een interview dat hij niet veel later geeft aan het tijdschrift *Playboy*. Op de vraag van journalist Glenn Plaskin wat het huwelijk met Ivana voor hem betekent, en of monogamie daar deel van uitmaakt, zegt hij: ‘Daar hoef ik geen antwoord op te geven. Ik denk dat iedere man geniet van flirten.’¹³

Haar confrontatie met de hongerige paparazziwolven als klein meisje zal Ivanka niet snel vergeten. ‘Het gaf me een inkijkje in hoe lelijk de wereld kan zijn. Je kunt niemand vertrouwen. Je moet altijd op je hoede zijn en dat ben ik sinds die tijd ook altijd.’ Het wantrouwen jegens de pers zal nooit weggaan, ook al zal ze later leren de media voor eigen gewin te gebruiken.

Ivanka weidt in interviews niet graag uit over deze roerige periode in haar jeugd, waarschijnlijk omdat ze zich donders goed realiseert dat weinig mensen medelijden zullen hebben met een rijkeluisdochter wier leven zo veel privileges kent. En hoewel de kinderen op de Chapin-school aan de Upper East Side het haar behoorlijk moeilijk maken met hun nieuwsgierige vragen en pesterijen, wisselt ze niet van school. Ze blijft er tot haar vijftiende en moet zich nog jarenlang voor dergelijke praatjes afsluiten.

Op Chapin heeft Ivanka zodoende goed geleerd van zich af te bijten. Op de bank bij presentator David Letterman wordt een 25-jarige Ivanka gevraagd of ze wel eens is geplaagd met haar vader. ‘Nee,’ zegt ze. ‘Maar net zoals mijn vader heb ik de

neiging om terug te vechten. Dus ik denk dat mensen voorzichtig waren met het maken van zulke opmerkingen.’ Ze vervolgt: ‘Als iemand jou wil pakken, moet je hem terugpakken. Dat schrikt andere mensen direct af, want ze weten dat je zult reageren. Dat doe ik precies zoals mijn vader.’

‘Waarom niet de eer aan jezelf houden?’ werpt Letterman tegen.

‘Ja, daar ben ik niet zo goed in,’ antwoordt ze.¹⁴

Powerkoppel

Ivanka’s ouders, Donald Trump en de Tsjechische Ivana Zelníčková, ontmoeten elkaar voor het eerst op een avond in 1976 in een New Yorkse bar genaamd Maxwell’s Plum. Het is een plek waar bankiers, piloten, stewardessen en modellen samenkomen onder het art-nouveauplafond. Ivana werkt op dat moment als model in Montreal, Canada, en is voor werk in de stad. Terwijl ze met haar modelvriendinnen staat te wachten om een tafel te krijgen, wordt ze op de schouder getikt. Het is Donald Trump, die haar aanbiedt een plek te regelen. Een weinig originele pick-uptruc, zou je zeggen, maar dat is niet hoe dochter Ivanka het ziet. In *The Trump Card* beschrijft ze haar vader als een man met ‘een ouderwets gevoel van ridderlijkheid’ en de toevallige ontmoeting tussen haar ouders als een ‘uit een sprookje’.¹⁵ Het zal niet de laatste keer zijn dat Ivanka haar ouders en hun leven idealiseert.

Na die ontmoeting in Maxwell’s Plum gaat het snel. Donald en Ivana geven elkaar het jawoord in 1977 tijdens Pasen in de Marble Collegiate Church in New York en in december datzelfde jaar wordt Donald jr. geboren. Op 30 oktober 1981 volgt de geboorte van Ivana Marie Trump. Weinig mensen weten dat Ivanka’s geboortenaam Ivana is, naar haar moeder. Ze wordt Ivanka genoemd omdat dit in Tsjechië gebruikelijk is, zoals Bobby de verkleinnaam is van Robert.

Als Ivanka net drie jaar is, verhuist het gezin naar Trump Tower, een glimmende wolkenkrabber op de hoek van Fifth Avenue en 56th Street, een van de meest prestigieuze kruispunten in New York City. Het drie verdiepingen tellende appartement van de Trumps bevindt zich helemaal bovenin en telt maar liefst vijftig kamers. Ivana is zwanger van haar derde kind, Eric.

Vies van aandacht zijn de Trumps nooit geweest. Donald en Ivana zijn een beroemd powerkoppel in New York City, met een hang naar glamour en mooie spullen om hun zakelijke triomfen aan de wereld te tonen. Het vastgoedimperium van Donald Trump dijt elk jaar uit: van Trump Tower en het Grand Hyatt Hotel in Manhattan tot aan de drie casino's in Atlantic City en het luxe privéresort Mar-a-Lago in Palm Beach. Naast het zakelijke succes trekt ook de persoon Donald de aandacht. Zijn boek *Trump: The Art of the Deal* prijkte boven aan de bestsellerlijsten en er gingen, toen al, verhalen rond dat hij zich verkiesbaar zou stellen als president. Hij spreekt tot de verbeelding. *The New York Times* profileert zijn opmars in 1976 als volgt: 'Hij is lang, slank en blond, met schitterende witte tanden, en hij doet denken aan Robert Redford.'¹⁶

De in Tsjecho-Slowakije geboren Ivana, met haar platina-blonde haren en dure japonnen, maakt het showbizplaatje compleet. Ze is niet het type vrouw dat zich tevredenstelt met het over de balk smijten van haar mans geld of het organiseren van liefdadigheidsfeestjes, zoals veel rijke dames in de stad. Ze is ambitieus en Donald geeft haar de verantwoordelijkheid voor de inrichting van de Trump-hotels. Die taak neemt ze bloedserius en ze stort zich ijverig op haar eerste project: het design van het Grand Hyatt Hotel, het voormalig Commodorepand op 42nd Street. Ze creëert de typische Trump-stijl die door veel mensen als kitsch en protserig wordt bestempeld. Ze houdt van groots en meeslepend en in de hotels uit zich dat in

veel marmer en goud. Ivana weet wat discipline is, iets wat ze leerde tijdens haar carrière als professioneel skiër. Het was haar ticket naar een onbekende en spannende wereld, aan de westzijde van het IJzeren Gordijn. De fanatieke Ivana drijft haar werknemers soms tot wanhoop. Dachten ze voorlopig van haar verlost te zijn na de komst van baby Donald jr., stond Ivana twee dagen na de bevalling alweer in alle vroegte bevelen uit te delen in het hotel.¹⁷

Ondanks hun succes en geld vallen de Trumps uit de toon in de kringen waarin zij zich begeven: de mensen met oud geld. 'Ik zal nooit worden goedgekeurd door het establishment, door de smaakmakers van New York,' zegt Trump in de jaren negentig.¹⁸ Hij is en blijft een jongen uit Queens die aan de 'verkeerde' kant van de East River geboren is, waar zijn vader Fred Trump een fortuin maakte met het bouwen en verkopen van appartementen in het middensegment.

De jonge Donald mag dan zijn eerste vastgoeddeal financieren door een investering van zijn pa, hij blijft het stempel van 'selfmade man' cultiveren. Dat de elite hem ziet als buitenstaander komt waarschijnlijk ook door zijn gebrek aan bescheidenheid. In zijn beginjaren laat Donald zich rondrijden in een zilveren Cadillac met geblindeerde ramen en nummerborden met DJT erop. Zijn neiging tot zelfpromotie is iets wat de grote vastgoedfamilies van Manhattan helemaal niet kunnen waarderen. Ze vinden hem een poseur. Het is allemaal net wat te opzichtig om geaccepteerd te worden in de betere societykringen.

Voor Ivana blijft dit een pijnlijk punt, want ze doet erg haar best om in de smaak te vallen. Ze arriveerde als model in New York City met een kapsel als een helm, gehuld in jurken van glimmende stof. Het had soms iets weg van een Hollywood-verkleedpartijtje. 'Haar beeld van rijke Amerikaanse vrouwen kwam waarschijnlijk uit de films die ze als kind had gezien,' profileert *Vanity Fair* haar in 1990.

Ook nadat ze jaren in de betere kringen heeft doorgebracht, op de vele liefdadigheidsgala's en etentjes, krijgt ze de kunst van het doseren maar niet onder de knie. Bij Ivana is alles van een overdreven glamour die prijsgeeft dat ze pas op latere leeftijd is aangehaakt. Toch blijft ze hardnekkig volhouden. 'Over vijftig jaren zullen Donald en ik beschouwd worden als oud geld, zoals de Vanderbilts,' zou ze ooit hebben gezegd tegen schrijver Dominick Dunne.¹⁹

Ook Ivanka voelt aan dat haar ouders buitenstaanders zijn. Ze weet dat er thuis geld in overvloed is – als ze een tas van Kate Spade wil, de hype in haar tienerjaren, dan krijgt ze die gewoon. Maar in de hoogste societykringen van Manhattan gniffelen ze om haar vader en moeder of halen ze hun neus voor hen op. Ivanka is resoluut in haar wens om door te dringen tot die onbereikbare groep, door elegante woorden te gebruiken en zich smaakvol te kleden. Ze doet haar best om het type vrouw te worden dat haar eigen moeder had willen zijn.

Afwezige vader

Haar ouders zijn echte workaholics en de kleine Ivanka brengt maar weinig tijd met hen door. Ze heeft geen vader die met haar naar de speeltuin gaat of die haar voor het slapengaan verhaaltjes voorleest. Liever struint Donald Trump met zijn dochter over bouwplaatsen – de wereld die hij kent en interessant vindt. Of hij installeert de kinderen in zijn kantoor, waar ze met autootjes mogen spelen op het kleed terwijl hij deals sluit met grote bedrijven. Hij zegt hierover: 'Ik laat mijn liefde voor mijn kinderen het liefst merken zoals mijn vader dat ook deed, door mijn passie voor het leveren van goed werk.'

Kleine kinderen waren niet zijn ding, zegt Ivana. 'Hij hield ze vast en kuste ze, maar daarna gaf hij ze weer aan mij omdat hij niet wist wat hij met hen aan moest.' Dat verandert als ze volwassen worden en zich nuttig kunnen maken in zijn bedrijf.

‘Hij leert ze dingen, nu is het zijn beurt.’²⁰

‘Eigenlijk ben ik opgevoed door Donny jr.,’ zegt Eric. ‘Mijn vader, van wie ik veel hou en die ik erg waardeer, was 24 uur per dag aan het werk.’²¹

Ivanka vindt de warmte en huiselijkheid waarnaar ze smakt bij haar oma, die erg van koken en lezen houdt. In het dankwoord van haar eerste boek richt ze het woord aan ‘babi’, de koosnaam voor haar grootmoeder, en aan haar nanny Dorothy Curry: ‘Dank voor jullie schouders en kookkunsten wanneer ik die zo hard nodig had.’

De twee Ierse nanny’s, Dorothy Curry en Bridget Carroll, nemen de dagelijkse zorg voor de kinderen voor hun rekening. Het duo is een constante factor in een verder turbulente periode. Dankzij deze vrouwen, die Ivanka ‘de belangrijkste invloed in mijn leven, naast mijn ouders’ noemt, houdt ze geen psychische schade over aan de scheiding.²² Ze weet dan nog niet dat ze spoedig nog een klap te verwerken krijgt – het afscheid van een van hen.

Ook de vader en moeder van Ivana springen vaak bij. Milos en Maria uit Tsjechië wonen zes maanden per jaar in de Trump Tower om te helpen met de kinderen en het huishouden; steeds twee maanden in Manhattan, gevolgd door twee maanden in hun geboorteland. De bemoeienis en liefde van de grootouders zijn de redding voor de Trump-kinderen. ‘Mijn vader is een hardwerkende man, en dat is zijn doel in het leven,’ zegt Donald jr. in een interview met *New York Magazine* in 2004.²³ ‘Dus ik kreeg de ouderlijke aandacht waar je als jongen naar verlangt van mijn grootvader.’

Milos is ingenieur en Maria werkte voorheen in een schoenenfabriek. Beiden zijn broodnuchtere mensen. In de zomers logeren de kinderen vaak op het Tsjechische platteland, in het stadje Zlin, een omgeving waar de mensen hard werken, meestal met hun handen. Er zijn geen videospelletjes, er is geen tele-